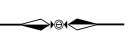

מסורת הש"ס

א) ע"ז כג: חולין כג. תמורה כח: כבודות כג. א) נלקמן טז.], א) לעיל ט:; ד) [מוספתא דע"ז פ"ט.], א) שבת ל' וס"ג, ו) [שם בתוספתא], ו) ע"ז כו. ע"ש [ודף יג: ובתוספ' כג"מ פ"ב,], ח) [בס"א: הגויס], ט) פסחים כג: י) [נלקמן טז.], א) [נלקמן ח:], א) [נלקמן עד.], מ) [בבבאית א.], ו) [שם], א) [בבבאית ט.], ע) [ויקרא יח בבבאי עריות, שם כד ובבבאית השם], א) [נאן ובבב"א, א) בס"א: הגויס, וכן להלן.

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה כיוצא וכו' כגון (גרמף) תו"מ וי"ב ס"א ברורה: (א) תוס' ד"ה דכתיב וכו' ולא עשב אלא:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה ישראל בנכרי כ"י ומדרבנן איכא כ"י. י"ב תמוה מאל דעמ"ש (בבב"א) בסתמן שמה (ס"ק ח. ובבבאי"ע ס"י כ"ח פס"ה):

מוסף רש"י

כי השחית כל בשר. בדור המצול מבי, ודור המצול בערוה קלקל, דכתיב (בראשית ו) ויקחו להם נשים וגו', שהיו מוקיין לגבי ערעון ולכל בהמה ומה (חולין בב.), ורועי בהמה דקה. הן ישראל והן גולגין הרי הן כעובדי סוכנים (ע"ז יג.), לא מעלין אותן מן הבור. אס נפלו לתוס', אלא יניחם וימנעו, ולא מורידין. אותן לצור להמית אותן צדים (שם) דלאו בני מחילה נינהו. בני נח אסריס הם (לקחן טו.). ויכול. הנדקף או הנואסה, להצילו באחד מאביריו ולא הציל. אלא בנפשו (לקחן עד.).

ושפחה הארץ. מדליענוש עלייהו שמע מינה איפקוד עלייהו: **כי השחית כל בשר אס דרכו על הארץ**. גלוי עריות דכתיב (משלי ג) דרך גבר בעלמה ודור המצול על העריות נענשו דכתיב (בראשית ו) ויראו בני האלהים את צנות האדם כי טובות הנה: **ואידך**. מאן דדריש וילו [שם ב] אמר לך אוהרה מוילו הוהר אדם הראשון וגבי דור המצול אורחיהו מגלי להודיעך על מה נענשו: **קטלייהו קא מגלי**. באחו מיתה ימיתם ולעולם הוהרו מוילו: **כירק עשב**. עשב קרי עשב האפר וכל הגדל מאיליו שאין צו טורח למרוש ולורוע: **(למישרי בשר הוא דאסא**. כדאמר לקמן בפרקין דף נט:;) אדם הראשון לא הותר לו בשר באכילה אלא עשבים ואילנות דכתיב הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע לכם יהיה לאכלה ולחית הארץ^א העשבים והאילנות תאכלו אתם וחית הארץ ולא חית הארץ לכם והוהרו על אבר מן החי מאכלו תאכל^ב וללמדך דאפי' אינן ממיתה אלא שנפל ממנה אבר מאיליו לא תאכלנו ובאו בני נח והמיר להם להמית ולאכול ולאו למדרש מינה ולא כירק גנה אתא דלגופיה אנכריך לפי שירק עשב הותר לאדם הראשון תלה להו לבני נח בהמות וחיות כירק עשב: **בשר בנפשו דמו**. בעוד שהוא הבשר בנפשו דהיא דמו לא תאכלו הבשר: **(למישרא שריס הוא דאסא**. משום שהוהרו באבר מן החי מאכלו תאכל אתא האי קרא למשרא אבר מן החי בשריס והכי דרשין לקמן בפרקין דף נט:;) אותו בשר שקרוי דמו בנפש והבשר קרוי בשר דהיינו דמו חלוק מבשרו אסרנא לכו באבר מן החי ולא בשריס שאין דמו קרוי נפש אלא הרי הוא כבשרו דאילו בשראל לא מחייבי עליה כרת כדאמר בכריתות (דף כה.) דלית ציה אלא לאו דס בשריס כבשר: **לנרבה בעלמא**. אותו בשר שקרוי דמו כיוס אלא ברכס בפריה ורביה: **מן העוף למינהו**. מדננטוה להציא זכר ונקבה למיזה מכל מין ולא שידווג לו מין אחר שמע מינה אסריין להרביע כלאים: **ואידך**. לאו משום איסור כלאים אלא ללוות בעלמא שכל אחד ואחד נוט לאלוות מינו מלוות מין אחר: **על שלש מלות בן נח נהרג**. ואף על פי שננטווי בשבע אין נהרגין אלא על שלש כדפריש להו רב ששת דבשפיכות דמים כתיבא בדהיא דמו שפך^א וגלוי עריות וברכת השם כתיב גבי ישראל איש איש^ב ודרש'י להוי^ב לנרות את הכותים להיות במיתה כישראל: **צעזום כוכבים נמי**. כתיב גבי מולך איש איש בקדושים תהיו: על

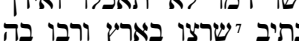
ד' מלות. עבודת כוכבים הוסיף עמהם: **צעזום כוכבים דכריס שב"ד ישראל וכו'**. הכי קאמר באיסור עבודת כוכבים אותם דכריס שב"ד ישראל ממייתין עליהם כגון כל עבודות שדרכן של עבודת כוכבים בכן וצוזת וקישור אפי' שלא כדרכה כדלקמן בפירקין (דף ס:) : **אזורה שלם**. כלומר כל אוהרה דתנא תנא גבי בני נח זו היא מיתה שלהם דלא דייק דהו תנא למיתני מיתה גבי חייבי מיתות ואזורה בשאין בהן מיתה כלגבי ישראל: **גלי רחמנא בחדא**. בשפיכות דמים: **על הגזל**. כך הוא מלות בני נח גזב וגזל וכן יפת תואר דהוי נמי גזל שגזולין את אשמו במלחמה: **וכן כיוצא בהן**. שאינן ממש גזל אלא דומיין להם ולקמן מפרש להו: **ישראל בכוסי מוסר**. דלא תעשוק את רעך כתיב (ויקרא יט) ולא כותי ומדרבנן [א] איכא למאן דאסר משום חילול השם בהגזל בתרא (ב"ב דף ק"ג.) : **משום דקבעי למיתנא סיפא ישראל בכוסי מוסר**. ואי תנא גבי כותי בכוסי חייב הוה תני ישראל בכוסי פטור ומשמע פטור מן המיתה אבל עובר עליו בלאו ומשום הכי תנא ברישא לשון איסור דליתני גבי ישראל מותר דס"ל כמאן דאמר מותר ממש: **הא כל הויא דאיכא חיוב מיסא מתנא תנייה**. כלשון חיוב ומדנקט הכא לשון איסור ש"מ דווקא תננהו: **היכי ליסני**. לעולם הכא לאו דוקא איסור נקט אלא משום סיפא ודקשיא לך רישא מדלא נקט נמי לשון איסור ש"מ דוקא תני להו התם לא מצי למיתנא לשון איסור משום דנבעי למימר ישראל בכוסי מותר ולא מצי מתני ליה: **ה"ג בכוסי^א** **וכן רועי בהמה דקס ישראל**. שסתמן גולגים שמרעיס בהמתן בשדות אחרים: **לא מעלין ולא מורידין**. לא מעלין אותם מן הבור להאילם מן המיתה ולא מורידין אותם לצור להמיתם צידים [אלא האדנא דין זה אינו נוהג פי בטלו ד"ץ]: **פועל בכרם**. ואוכל מן הענבים: **בשעת גמר מלאכה**. כגון ששכרו לצזור: **הסירא הוא**. ואפי' ישראל בישראל דכתיב (דברים כג) ואכלת ענבים כנפשך שבעך ואל כליך לא תתן בשעה שאתה נותן לכליו של בעל הבית אתה אוכל ובירייתא קתני ישראל בכוסי מותר הא ישראל בישראל אסור ותו בכוסי היכי אסור ליה מי איכא דישראל בישראל שרי ולכותי אסור: **אי לאו בשעת גמר מלאכה גזל מעליא הוא**. וגזל תנא ליה רישא: **לערא בשעתא מי לית ליה**. הלכך גזל הוא אלא שאין צ"ד ישראל עוקקין להשיעו דבתר הכי מחיל ליה ובישראל בישראל נמי אסור ומעבר לא עבר דכתיב (ויקרא יט) לא תגזול (שם ה) והשיעו את הגזילה אמדי דהשכון קרי גזל ואידך לא אבל בכוסי דלאו צר השכון הוא שכל דינו למיתה לא נפיק פחות משוה פרוטה מכלל פרוטה ואפי' מישראל דמחיל ליה בתר הכי: **כוסי בכוסי כיוצא בו**. בתמיהה. וגבי כותי בכוסי מוילא פחות משוה פרוטה מכלל פרוטה וקרי כיוצא בו בגזל ולא גזל ממש: **בכושש שגר שגיר**. דגזל לא הוי אלא בחוטף דבר מיד חצירו כדאמר בב"ב במרובה (דף עט:) מקרא דיוגזול את החנית מיד המגרי [ש"ב כג:] כיוצא בו בגנב נראה בעיני מדלא קבעי לה מאי היא לא משכחת ליה ולאו עליה קאי אלא אגזול ויפת תואר: **נהרג עליו**. משום גזל ואף על פי שאין זו בעלות בעל דאישות אלא דנות בעלמא כחמורו ובהמתו. כותי בישראל שפחה כנענית שיחד ישראל לעבד עברי וצא עליה כותי נהרג. ישראל בכוסי מותר כותי שיחד שפחה לעבדו וצא ישראל ולקחה בשציה כותי דהא אפי' אשמו גמורה מותרת לו. ישראל בישראל אסור דהיינו שפחה חרופה שחייבין עליה אשם: **כיוצא בו גבי שפיכות דמים לא תנא**. האי תנא דלעיל משום דאין לשפיכות דמים שאינו חייב גמור או מותר לגמרי כגון א) נדקף שנית להנצל עצמו בנפשו של רוצח דאילו שופך דם בשוגג שפיכות דמים גמור הוא אלא רחמנא חס עליה: **ויכול**. הנדקף להציל עצמו באחד מאביריו של רודף כגון לקטע רגלו: **ולא הוציל**. אלא הרגו:

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

נו.

דרך **פ**ח א מ"י פ"ט מהל' מלכים הלכה יד סמג עשן קצב:
פח ב מ"י שם הלכה ט:
צ ד מ"י שם הלכה ד:
צא ד מ"י פ"ב מהלכות רוצח הלכה יא סמג לאוין קסג:

צב ה מ"י פ"י מהלכות עבוי"ס הלכה א ופ"ד מהלכות רוצח הלכה יא סמג לאוין קסג טור שו"ע י"ד סימן קנח סעיף א וטושי"ע חו"מ סימן סכה סעיף ה:
צג ו ד ת מ"י פ"ט מהל' מלכים הלכה ט:
צד ט מ"י שם הלכה ח:
צה י מ"י שם הל'ד:

תורה אור השלם

- וּתְשַׁחַת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וּתְפֹלֵא הָאָרֶץ חֲמָס: בְּרֹאשִׁית ו יא
- וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דְּרָכָו עַל הָאָרֶץ: בְּרֹאשִׁית ו יב
- פֶּן תִּשְׁחָתוּן וְעֵשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל תַּמֻּנֹת כָּל סִמָּל תַּבְנִית זָכָר אוֹ נִקְבָּה: דְּבָרִים ד טו
- שֶׁפֶךְ דָּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ בִּי בַצֶּלֶם אֱלֹהִים עֲשֵׂה אֶת הָאָדָם: בְּרֹאשִׁית ט ו
- כָּל רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא דוֹ לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ כִּי־רֶק עֶשֶׂב נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל: בְּרֹאשִׁית ג ג
- אֵךְ בָּשָׂר בִּנְפִשׁוֹ דָּמוֹ לֹא תֹאכְלוּ: בְּרֹאשִׁית ט ד
- וְאִתָּם פֶּרִי וְרִבּוֹ שֶׁרָצוּ בָאָרֶץ וְרִבּוֹ בָּהֶ: בְּרֹאשִׁית ט ז
- מִהָעוֹף לְמִינֵהוּ וּמִן הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ מִכָּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ שְׁנַיִם מִכָּל יִבְאֹו אֶלֶיךָ לְחַיֹּוֹת: בְּרֹאשִׁית כ ב
- אִישׁ אִישׁ כָּל אֵל שֶׂאֵר בָּשָׂר לֹא תִקְרָבוּ לְגִלּוֹת עֲרֻה אֲנִי יי: וַיִּקְרָא יי ו וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבָּר לְאִמּוֹר אִישׁ אִישׁ בִּי יִקְלַל אֶלְהִיו וְנָשָׂא חֲטָאָה: וַיִּקְרָא כד טו
- וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמְרוּ אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזֵּרְעוֹ לְמַלְךְ מוֹת יוֹמֵת עִם דִּיאָרְיוֹ וְיִגְמְדוּ בְּאֶבֶן: וַיִּקְרָא כ ב

עין משפט ונר מצוה